

Ványik Paszkál Adrián

jogballgató (PTE ÁJK), az ÓNSZ Bűnügyi Tagozatának tagozatvezetője

Közérdek, avagy az ügyészség gyermekvédelmi munkája

I. Bevezetés

Az ügyészség szerepe kulcsfontosságú a jogállamiság és az igazságszolgáltatás működésében. Magyarországon az ügyészség a bíróságoktól független, az igazságszolgáltatás rendjét támogató és felügyelő szerv. A magyar ügyészség jogi státuszát és hatásköreit számos jogszabály határozza meg, például az Alaptörvény,¹ a büntetőeljárásról szóló törvény,² a polgári törvénykönyv,³ a polgári perrendtartásról szóló törvény⁴, az ügyészségről szóló törvény⁵ és a gyermekvédelemről szóló törvény.⁶ Az ügyészség feladatköre rendkívül szerteágazó, így nemcsak a büntetőeljárásban vesz részt, hanem a jogállamiság fenntartásában is meghatározó szerepet játszik. Különösen fontos feladata a társadalom leginkább kiszolgáltatott csoportjainak, például a gyermekek jogainak védelme. A közérdek képviseletére nemcsak a büntetőigények érvényesítése révén jogosult, hanem számos más területen is, úgy, mint a családjogi ügyek, a gyermekvédelem és a közegészség védelme, ahol ugyancsak kiemelt szerepet tölt be.⁷

Tanulmányom célja, hogy bemutassa az ügyészség szerepét a közérdekvédelemben, különös tekintettel a gyermekvédelemre. Elemzem az ügyészség hatásköreit a gyermekvédelmi ügyekben, az ügyészségi beavatkozások jogi alapjait és gyakorlatát, valamint azokat a javaslatokat, amelyek a hatékonyabb gyermekvédelmet szolgálhatják. A témakör központjában a jogi keretek, a társadalmi elvárások és az ügyészség gyakorlati szerepe áll. Ezen belül a dolgozatomban választ adok arra a kérdésre is, hogyan érhető el jobban a gyermekvédelmi célok az ügyészség közreműködésével, és milyen reformok segíthetik elő a hatékonyabb jogvédelmet.

¹ Magyarország Alaptörvénye.

² A Büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (továbbiakban: Be.).

³ A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (továbbiakban: Ptk.).

⁴ A Polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (továbbiakban: Pp.).

⁵ Az ügyészségről szóló 2011. évi CLXIII. törvény (továbbiakban: Ütv.).

⁶ A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyermekvédelmi törvény).

⁷ Csapucha Bernadett: A család büntetőjogi védelme hazánkban, különös tekintettel a kiskorú személyek oltalmára. Doktori (PhD) értekezés. Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar Doktori Iskola, Budapest 2023. 4-9. o.

II. Az ügyészség

II.1. Az ügyészség szerepe a nemzetközi jogrendben

A nemzetközi szervezetek – különösen az Egyesült Nemzetek Szervezete (továbbiakban: ENSZ), az Európa Tanács és az OECD (*Organisation for Economic Co-operation and Development*, Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet) – számos olyan ajánlást és iránymutatást fogalmaztak meg, amelyek az ügyészi szervek funkcióit, függetlenségét és elszámoltathatóságát szabályozzák. Ezek célja a jogállamiság erősítése, az alapjogok védelme és a korrupció elleni fellépés hatékonyságának fokozása. Az ENSZ által elfogadott irányelvek hangsúlyozzák, hogy az ügyészek feladata nem kizárólag a büntetőigény érvényesítése, hanem más ellenőrző feladatot is ellátnak. Ilyen például az 1990-es ENSZ irányelv az ügyészség szerepéről, amely kiemeli, hogy az ügyészeknek aktív szerepet kell betölteniük a nyomozások törvényességi felügyeletében, a bírósági határozatok végrehajtásának felügyeletében, valamint a közérdek képviselőjeként egyéb feladatok gyakorlásában.⁸ Ehhez hasonlóan az OECD és a Korrupcióellenes államok csoportja (továbbiakban: GRECO) is több jelentést és iránymutatást is kiadott az ügyészség tevékenységével kapcsolatban. A jelentésekben többször is kiemelték, hogy az ügyészség feladatainak ellátásához elengedhetetlen az átláthatóság és a számonkérhetőség, mivel munkájuk során a társadalom érdekében járnak el, és ezek biztosítják, hogy tevékenységük valóban a közérdek szolgálatában álljon.⁹ A Velencei Bizottság is több állásfoglalásban foglalkozott a demokratikus államban betöltött ügyészi szerepről. Egy jelentésben kiemelik, hogy bár a Velencei Bizottság következetesen amellett érvelt, hogy az ügyészség elsősorban a büntetőjog területére összpontosítson, nem ritka, hogy az ügyészségek más feladatokat is ellátnak. A jelentés elismeri, hogy egy magánper során is előfordulhat olyan közérdek, amelyet a bíróság előtt kell megvédeni vagy érvényesíteni és elvileg nincsen akadálya annak, hogy ezt az ügyészség végezze, feltéve, hogy a végső döntést a bíróság hozza meg.¹⁰

II.2. Az ügyészség hatékonysága

Az ügyészség a jogrendszerünk hatékony működésének az egyik alappillére, amely a közérdek védelmében és érvényesítésében játszik elsődlegesen szerepet. Az ügyészség, mint alkotmányos intézmény a jogállamiság megőrzése érdekében képviseli társadalmi érdekeket. A tevékenysége nem kizárólagosan az állami büntetőigény érvényesítését jelenti, hanem kiterjed a közösség védelmének tágabb értelmezésére is. Mégis végső soron a közvád képviselőjén keresztül képes biztosítani, hogy

⁸ Az ENSZ 1990. évi bűnmegelőzéssel foglalkozó 8. Kongresszusa által elfogadott, az Ügyészek Szerepéről szóló Irányelvei 11. pont, U.N. Doc. A/CONF.144/28/Rev.1

⁹ Access to justice. OECD. <https://www.oecd.org/en/topics/access-to-justice.html> (2024. 05. 07.).

¹⁰ Report on European Standards as regards the Independence of the Judicial System: Part II - the Prosecution Service - Adopted by the Venice Commission - at its 85th plenary session (CDL-AD(2010)040-e)

a büntetőigazságszolgáltatás következetesen és hatékonyan működhessen, a jogsértések ne maradjanak jogkövetkezmények nélkül, így növelve társadalom állammal szembeni bizalmát és biztonságérzetét.¹¹

Míg a közbiztonság a büntetőjog területén nyer jelentőséget, addig mégis az ügyészség tevékenysége szempontjából a közérdekvédelem a legszélesebb és legaktuálisabb hiszen a közérdek védelme a polgári jog, a közigazgatási jog, a gyermekvédelem és számos más határos jogterületen jelenik meg. Az ügyészség feladata a közérdek sérelmének vagy veszélyének a nyomozása és orvoslása olyankor, amikor egyéni érdekérvényesítésre nincsen vagy nem hatékonyan van csak lehetőség.¹² Ez különösen fontos a társadalom kifejezetten kiszolgáltatott csoportjai számára, mint például a gyermekek, fogyatékkal élők vagy akár csak egyszerű fogyasztók esetében is. Az ügyészség feladata nem csak az eljárások kezdeményezése, hanem a már folyamatban lévő eljárásokba való beavatkozás, ha a közérdek megkívánja.¹³

III. A közérdekvédelem

III.1. A közérdekvédelem fogalma, jogi keretei és az ügyészség hatásköre

A közérdekvédelem az igazságszolgáltatás egyik alapvető pillére, amely biztosítja, hogy a jogrend ne kizárólag az egyének, hanem a társadalom egészének érdekeit is szolgálja. Ennek megvalósulása kiemelt jelentőséggel bír a jogállamiság fenntartásában, mivel elősegíti, hogy az állami szervek – különösen az ügyészség – a közösség érdekeit szem előtt tartva, felelősen és jogszerűen lássák el feladataikat. A közérdekvédelem rendszere különösen összetett, amit jól mutat, hogy működését és jogi kereteit számos jogterületre vonatkozó jogszabály szabályozza. A közérdekvédelmi feladatok olyan jogterületeken jelennek meg többek között, mint:

1. **Környezetvédelem:** A közérdekvédelmi feladatok közé tartozik a környezetvédelmi jogszabályok megsértésének feltárása és azok orvoslása. Például, ha egy vállalkozás illegálisan szennyezi a környezetet, az ügyészség felléphet a jogsértés ellen, és jogi eljárást kezdeményezhet.¹⁴
2. **Fogyasztóvédelem:** Az ügyészség szerepe a fogyasztóvédelemben is meghatározó. A fogyasztói jogok megsértése, például a megtévesztő reklámok vagy a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok esetében az ügyészség közérdekű pert indíthat a fogyasztók védelme érdekében.¹⁵

¹¹ Magyarország Alaptörvénye 29. cikk.

¹² Vö. 7. lábjegyzet.

¹³ Európa Tanács, Európai Ügyészek Konzultatív Tanácsa (CCPE): Vélemény sz. 9 (2014) – Az európai normák és elvek az ügyészekre vonatkozóan (Római Charta). Strasbourg, 2014. <https://rm.coe.int/168074738b> (2025. 05. 07.).

¹⁴ Bérési Zoltán: Az ügyész szerepe a környezetvédelemben. Jura 2001/2. sz. 18-29. o.

¹⁵ Eredményesen perel az ügyészség a fogyasztók érdekében. Magyarország Ügyészsége. <https://ugyeszseg.hu/eredmenyesen-perel-az-ugyeszseg-a-fogyasztok-erdekeben/?> (2025. 05. 07.).

3. **Családjog:** A közérdekvédelmi ügyek között a családjogi ügyek is kiemelt szerepet kapnak. Az ügyészség szerepe különösen akkor fontos, amikor gyermekek jogainak védelméről van szó. Az ügyészség az ilyen ügyekben közvetlenül is képviseli a gyermekek érdekeit, és szükség esetén intézkedhet a gyermekek védelmében.¹⁶
4. **Alkotmányos jogok védelme:** Az ügyészség közérdekvédelmi feladatai közé tartozik a jogállamiság fenntartása és az alkotmányos jogok védelme. Ha valamely közszolgáltatás vagy közintézmény jogsértő módon működik, az ügyészség jogosult fellépni az ügyek orvoslása érdekében.¹⁷

Az Alaptörvény 29. cikke¹⁸ alapján az ügyészség a közérdek képviselőjére feljogosított szervként járhat el, és törvényben meghatározott keretek között közreműködik a jogsértések feltárásában, azok orvoslásában, valamint a jogrend helyreállításában. Az ügyészség e szerepkörében a közérdek védelmét az igazságszolgáltatástól függetlenül, önállóan gyakorolja. Az Ütv. részletesen meghatározza azokat a hatásköröket, amelyek alapján eljárhat ilyen ügyekben. Ezek a feladatok kiterjednek többek között a jogsértő állapotok megszüntetésére, a jogellenes hatósági döntések elleni fellépésre, valamint olyan perek megindítására vagy perbe lépésre, ahol a közérdek sérelme forog fenn. Ennek megfelelően az ügyészség nemcsak a büntetőeljárás terén tölt be aktív szerepet, hanem a társadalmi igazságosság és a jogállami működés védelmének kulcsszereplője is.¹⁹

Külön figyelmet érdemel a gyermekvédelem területe, amely a közérdekvédelem egyik kiemelt részterülete. A gyermekek a társadalom egyik legvédtelenebb rétegét alkotják, ezért jogaik védelme fokozott állami beavatkozást igényel. Magyarország az ENSZ Gyermekjogi Egyezményének ratifikálásával nemzetközi kötelezettséget vállalt arra, hogy biztosítja a gyermekek alapvető jogainak érvényesülését. Ez a védelem nemcsak az oktatásra, az egészségügyi ellátásra vagy a gondozásra terjed ki, hanem magában foglalja a családon belüli erőszakkal szembeni fellépést, a jogi védelem biztosítását és az általános biztonságérzet megteremtését is. E feladatok ellátásában az ügyészség felügyeleti és közreműködő szerepe különösen fontos, hiszen képes hatékonyan fellépni a gyermekek jogait sértő helyzetekkel szemben.²⁰

Összességében a közérdekvédelem olyan átfogó jogintézmény, amely egyszerre szolgálja az egyéni jogok védelmét és a társadalmi érdekek érvényesítését. Az ügyészség ebben a rendszerben

¹⁶ Rózsa Eszter: A gyermekjogok tartalma, érvényesülése és védelme Doktori (PhD) értekezés. Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának Doktori Iskolája, Pécs 2008. 36-82. o.

¹⁷ Tóth J. Zoltán: Erkölcsi jogok, emberi jogok, alkotmányos jogok. In: Az egyházi intézmények működtetésének etikai alapjai (szerk. Birher Nándor – Homicskó Árpád Olivér). Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Budapest 2019. 53-61. o.

¹⁸ Magyarország Alaptörvénye 29. cikk.

¹⁹ Vö. 8. lábjegyzet.

²⁰ A Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvény.

nem csupán végrehajtó szereplő, hanem aktív kezdeményezőként és jogvédelmi garanciaként is működik, biztosítva ezzel a jogállam működésének egyik alapvető garanciáját.²¹

III.2. A közérdekű per és az ügyészség szerepe

Az ügyészség közérdekvédelmi szerepköre a magyar jogrend egyik sajátos és nélkülözhetetlen intézményes garanciája, amely lehetővé teszi, hogy a társadalom egészének védelme érdekében peres eljárást indítson. A közérdekű kereset célja nem kizárólag egyes egyének sérelmeinek orvoslása, hanem olyan, szélesebb körű társadalmi viszonyokat érintő jogsértések megszüntetése, amelyek orvoslása közösségi érdekből szükséges. A közérdek fogalma ebben az összefüggésben nem szűken értelmezendő, hanem az adott társadalmi viszonyok és célok alapján tágabb értelmet nyer.²² Az ügyészség *ex lege*, azaz törvényi felhatalmazás alapján jogosult eljárni mindazon esetekben, ahol a közösségi jogsérelem természete, illetve a sértettek helyzete indokoltá teszi az állami fellépést. Ez különösen akkor indokolt, ha a jogsértés olyan társadalmi rétegeket érint, amelyek tagjai önállóan nem képesek jogaik hatékony érvényesítésére – például környezetkárosítás vagy tömeges fogyasztói jogsértések esetén. Ilyen eljárásokban az ügyész nem egyéni érdekből, hanem a közösségi érdek érvényre juttatásának céljával lép fel, és ezzel közvetve hozzájárul a jogállamiság megerősítéséhez.²³

A törvény az ügyészség számára nemcsak perindítási jogosultságot biztosít, hanem lehetővé teszi számára azt is, hogy már folyamatban lévő polgári perekbe beavatkozzon, ha az eljárás kimenetele a közérdek szempontjából jelentőséggel bír.²⁴ Az ilyen beavatkozás többféle formát ölthet, attól függően, hogy az ügyész a közérdek sérelmét melyik peres fél oldalán érzékeli. Amennyiben egy közösség érdekeit védő fél pozíciójának megerősítése szükséges, az ügyész támogató jelleggel avatkozik be. Ha azonban a közérdeket sértő vagy jogellenes állásponttal szemben szükséges fellépnie, az ügyészi beavatkozás ellenző jellegű, és célja a jogsértő jogviszony megszüntetése, illetve a közösségi érdeksérelem orvoslása. Az ügyészség közérdekű fellépése tehát a magyar jogrendben nem csupán lehetőség, hanem bizonyos esetekben kötelezettség is, amely a társadalmi igazságosság, a jobbiztonság és a jogsértések hatékony felszámolásának zálogát jelenti.²⁵

IV. Az ügyészség feladatai

IV.1. Az ügyészség feladatai a Ptk. rendelkezései alapján

²¹ Yvon Dandurand: The role of prosecutors in promoting and strengthening the rule of law. Crime Law Social Change 2007/4. sz. 247–259. o.

²² Jagusz Tin Tamás: A közérdekű igényérvényesítés elméleti kérdései. Állam-és Jogtudomány 2018/1. sz 32-56. o.

²³ Pp. 58-60. §

²⁴ Uo.

²⁵ Ütv. 1. § (2) bekezdés.

A Ptk. az egyik legfontosabb törvénykönyv, amely a magánjogi viszonyok keretein belül szabályozza a gyermekek jogainak védelmét, különös tekintettel a szülői felügyeletre, a gyámságra és a gyermek érdekét szolgáló intézkedésekre. A gyermekvédelem központi elvei a gyermek legfőbb érdekének biztosítása, valamint a gyermek testi, szellemi és erkölcsi fejlődésének elősegítése.²⁶ Az ügyészség közérdekvédelmi szerepe a gyermekvédelmi ügyekben a Ptk. vonatkozó rendelkezéseinek végrehajtásával kapcsolódik össze. A Ptk. a következő területeken biztosítja az ügyészség beavatkozási lehetőségeit.

A szülői felügyeleti jogot szabályozó rendelkezések, magába foglalják a gyermek nevelésével, tartásával, vagyonkezelésével és képviselésével kapcsolatos szülői feladatokat és jogokat.²⁷ Az ügyészség itt elsősorban a gyermek érdekeit sértő helyzetekben avatkozhat be.²⁸ Ilyen eset, ha a szülők magatartása, életvitele vagy a gyermek elhanyagolása veszélyezteti a testi, szellemi vagy erkölcsi fejlődését, illetve a szülők közötti jogvita a gyermek érdekeinek sérelmét eredményezi – például kapcsolattartás akadályozása, nevelési kérdések miatti konfliktusok. Ilyenkor az ügyészség jogosult közérdekű kereset indítására, ha a szülői felügyeleti jog gyakorlása a gyermek érdekeit sérti, és indokolt például annak korlátozása vagy szüneteltetése.²⁹

A Ptk. gyámságra és gondnokságra vonatkozó szabályai alapján gyámot kell rendelni, ha a gyermek szülei nem képesek gyakorolni a szülői felügyeleti jogot.³⁰ Az ügyészség itt különösen fontos szerepet játszik, mivel a gyámhatóság döntéseinek törvényességét ellenőrizheti, és szükség esetén felléphet a gyermek érdekében.³¹ Ilyen eset például, ha a gyám magatartása veszélyezteti a gyermek fejlődését vagy a gyámhatósági eljárás során a gyermek érdekének megfelelő döntést kell kikényszeríteni. Ilyenkor az ügyészség feladata a felügyelet ellátása során továbbá a gyermekek vagyoni érdekeinek védelme is.³²

A tartási kötelezettség nemcsak a szülők, hanem más hozzátartozók – például nagyszülők – felé is fennállhat.³³ Az ügyészség itt közérdekű keresetet indíthat, ha a tartási kötelezettség megszegése a gyermek érdekeit sérti. Ez a kereset kiterjedhet a gyermekek számára biztosított tartási összeg ésszerűsítésére, az elmaradt tartásdíjak behajtására, illetve a tartási kötelezettség elmulasztásából eredő helyzetek orvoslására. Ebben az esetben az ügyészség gyermek érdekének

²⁶ Ptk. 4:146-165. §

²⁷ Uo.

²⁸ Vö. 16. lábjegyzet.

²⁹ Ptk. 4:149. §

³⁰ Ptk. 4:229. §

³¹ Ütv. 29. §

³² Ptk. 4:155. §

³³ Ptk. 4:194. §

kiemelt védelmét tartja szem előtt, különösen, ha a tartás hiánya a gyermek alapvető szükségleteit érinti.³⁴

A Ptk. kimondja, hogy a gyermeknek joga van mindkét szülőjével és más hozzátartozóival kapcsolatot tartani.³⁵ A kapcsolattartáshoz való jog sérülhet például akkor, ha a szülő szándékosan akadályozza a gyermek és a másik szülő közötti kapcsolatot a házasság felbontása után. Ugyanakkor a kapcsolattartás korlátozása jogszerűen is megtörténhet, ha azt a gyermek veszélyeztetése indokolja. Ezért a korábban említettek alapján ügyészség figyelemmel kísérheti a gyámhatósági döntések végrehajtását, és szükség esetén jogi úton is kényszerítheti azokat.

Végül a Ptk. rendelkezései szerint a szülők kötelesek a gyermek vagyonát megfelelően kezelni és megőrizni. Ha a vagyonkezelés nem a gyermek érdekét szolgálja, az ügyészség felléphet ellene. Ennek keretében az ügyészség jogosult a vagyonkezelés átvizsgálására, a vagyonkezelés módjának megváltoztatására, ha a gyermek vagyona súlyos károkat szenvedett, az ügyészség kártérítési keresetet is indíthat.³⁶

Összegzésül, a Ptk. világos és részletes szabályokat állít fel a gyermekek védelmének érdekében, amelyek megvalósításában az ügyészség központi szerepet játszik. Az ügyészség hatáskörébe tartozik, hogy beavatkozzon a gyermek érdekeit sértő magánjogi viszonyokba, legyen szó szülői felügyeletről, gyámságról, tartásról vagy kapcsolattartásról. A Ptk. alapelvei és konkrét rendelkezései biztosítják, hogy az ügyészség fellépése mindig a gyermek legfőbb érdekét szolgálja.

IV.2. Az ügyészség feladatai a gyermekvédelmi törvény alapján

A Gyermekvédelmi törvény átfogó keretet biztosít a gyermekvédelem rendszerének működéséhez, amelyben az ügyészség meghatározó szerepet tölt be. A törvény alapján az ügyészség nemcsak a hatósági eljárások törvényességét ellenőrzi, hanem szükség esetén aktívan közreműködik a gyermek érdekét szolgáló intézkedések meghozatalában. Beavatkozási lehetőségei kiterjednek a védelemben vételtől a családból való kiemelésig, valamint a gyermekvédelmi intézmények ellenőrzéséig. A gyermekvédelmi törvény kiindulópontja a Ptk. rendelkezéseivel egyezően, hogy a gyermekek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését biztosítása általános kötelezettség. Ennek a célnak az elérése érdekében a törvény alapelveket határoz meg. Ezek alapján az ügyészség kiemelt feladata a gyermekek legfőbb érdekeinek biztosítása és fellépés minden olyan esetben, amikor ennek érvényesülése veszélybe kerül.³⁷ Központi szerepe van a gyermek családban való nevelkedésének elősegítésében is, így ellenőrzi, hogy a hatósági döntések, valamint a családi környezet alkalmasak-

³⁴ Ptk. 4:208. §

³⁵ Ptk. 4:178. §

³⁶ Ptk. 4:155-160. §

³⁷ Vö. 15. lábjegyzet.

e a gyermek testi és lelki fejlődésének biztosítására. Ezzel összefüggésben az ügyészség különös figyelmet fordít a gyermekek jogainak védelmére, kiemelten kezelve a veszélyeztetett helyzetű gyermekeket, hogy jogaik teljes körű érvényesülése garantálva legyen.³⁸

Így amikor a gyermekek egészséges fejlődését a családban való nevelkedés súlyosan veszélyezteti, a gyermekvédelmi törvény lehetőséget ad a gyermek családból való kiemelésére. Az ügyészség ilyenkor ellenőrizheti, hogy a kiemelésre a törvényi feltételeknek megfelelően került-e sor és fellép a hatóságokkal szemben, ha a kiemelésre vonatkozó eljárás során jogsértés történt. Így biztosítva, hogy a gyermek elhelyezése a nevelőszülőknél vagy gyermekotthonban megfeleljen a gyermek érdekének. Ezt követően az ügyészség ellenőrizheti a gyermekvédelmi gondoskodás keretében hozott hatósági döntések törvényességét.³⁹

Emellett az ügyészség jogosult a gyermekvédelmi intézmények működésének törvényességét ellenőrizni. Ennek keretében gyámhivatali határozatok és intézkedések felülvizsgálatát végzi – különösen a védelembé vételi eljárások során – illetve ellenőrzi a gyermekotthonok és nevelőszülői hálózatok működését.⁴⁰ Lehetősége van az ügyészségnek ellenőrizni a gyermekotthonokban, lakásotthonokban és nevelőszülőknél elhelyezett gyermekek ellátási körülményeit vagy a gondozott gyermekek jogainak érvényesülését, különösen a személyes szabadságot, az oktatáshoz és egészségügyi ellátáshoz való hozzáférést.⁴¹

V. Javaslataim

Egyértelmű, hogy a társadalmi bizalom az ügyészség hatékony és legitim működésének egyik legfőbb feltétele. Egy olyan intézmény, amely a jogállamiság és az igazságszolgáltatás függetlenségének letéteményese kíván lenni, csak akkor tudja ezt a szerepét hitelesen betölteni, ha széles társadalmi támogatottsággal rendelkezik.⁴² Ennek érdekében elengedhetetlen, hogy az ügyészség tudatosan és következetesen törekedjen működésének átláthatóbbá és közérthetőbbé tételére. Javaslatom szerint az átláthatóság növelése érdekében az ügyészség nyilvános kommunikációs stratégiáját célszerű lenne átalakítani. Ezen belül kiemelten fontos lenne a digitális jelenlét tudatos fejlesztése: például egy korszerű, ügyfélbarát online platform létrehozása, ahol az

³⁸ Gyermekvédelmi törvény 17. §

³⁹ Gyermekvédelmi törvény XI. fejezet.

⁴⁰ Móczsa Réka: A gyermek- és ifjúságvédelem hatályos szabályozása az ügyészség közérdekvédelmi feladatainak tükrében. Jogforum. https://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/mocza_reka_a_gyermek_es_ifjusagvedelem_hatalyos_szabalyozasa_u_gyeszseg%5Bjogi_forum%5D.pdf?utm_source=chatg
https://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/mocza_reka_a_gyermek_es_ifjusagvedelem_hatalyos_szabalyozasa_u_gyeszseg%5Bjogi_forum%5D.pdf?t.com (2025. 04. 30).

⁴¹ Gyermekvédelmi törvény 17. §

⁴² OECD Survey on Drivers of Trust in Public Institutions – 2024 Results. OECD. https://www.oecd.org/en/publications/oecd-survey-on-drivers-of-trust-in-public-institutions-2024-results_9a20554b-en.html (2025. 05. 07.).

állampolgárok nemcsak tájékozódhatnak az ügyészségi munka jellegéről és eredményeiről, hanem akár kérdéseket is feltehetnének, illetve visszajelzéseket adhatnak.⁴³ Ezzel a lépéssel nemcsak az intézmény elérhetősége javulna, hanem az állampolgári bizalom is növekedhetne azáltal, hogy az ügyészség nyitottságot mutat az állampolgárok irányába.

További javaslatom az ügyészség közéleti szerepvállalásának bővítése. Nyílt fórumok, tájékoztató rendezvények, illetve jogtudatosságot és bűnmegelőzést szolgáló oktatási programok révén az ügyészség közelebb kerülhetne a társadalomhoz. Ezzel egyrészt emberközpontúbb, kevésbé távoli kép alakulhatna ki az intézményről, másrészt pedig a közvetlen társadalmi párbeszéd hosszú távon elősegítené az intézmény legitimitásának megerősítését.

Ajánlom továbbá az éves beszámolók tartalmi kibővítését: a nyers statisztikai adatokon túl érdemes lenne konkrét ügytípusokat, gyakorlati kihívásokat, illetve elért eredményeket is bemutatni. Ez a transzparenciát szolgálná, és lehetővé tenné az állampolgárok és a szakmai közösségek számára, hogy árnyaltabb képet alkossanak az ügyészségi tevékenységről.

Egy különösen fontos fejlesztési irány lehet a civil társadalom bevonása az ügyészségi működés társadalmi kontrolljába. Az ENSZ Korrupció Elleni Egyezménye is hangsúlyozza a civil részvétel jelentőségét a közintézmények elszámoltathatósága terén.⁴⁴ Ennek megfelelően javaslom együttműködési mechanizmusok kialakítását civil szervezetekkel és szakmai testületekkel, amelyek révén fokozható lenne az ügyészségi döntések társadalmi elfogadottsága és ellenőrzöttsége, miközben a jogállamiság követelményei is jobban érvényesülhetnek.

Összegzőként tehát javaslataim szerint az ügyészség közérdekvédelmi szerepköre és társadalmi elfogadottsága hatékonyan erősíthető lenne a kommunikáció tudatos átalakításával, a digitális eszközök célzott használatával, a társadalmi részvétel bővítésével, valamint a szakmai transzparencia fokozásával. Ezek az eszközök nemcsak a bizalom növelését segítenék elő, hanem hosszú távon hozzájárulnának egy modernebb és nyitottabb ügyészi intézménykép kialakulásához. Hiszen nem szabad elfelejtenünk, hogy azok, akik leginkább rászorulnak az ügyészség védelmére és közérdekű fellépésére, jellemzően nem jogászok, hanem jogban járatlan, laikus állampolgárok. Éppen ezért különösen fontos, hogy az ügyészség tevékenysége átlátható, közérthető és hozzáférhető legyen számukra, hiszen csak így tudja hatékonyan betölteni társadalomvédelmi és jogérvényesítő szerepét.

⁴³ Csatlós Erzsébet: Az ügyfél és a hatósági döntéshozatal a digitalizáció korában. *Pro Futuro* 2023/13. (1) sz. 74-101. o.

⁴⁴ 2005. évi CXXXIV. törvény az Egyesült Nemzetek Szervezete Meridában, 2003. december 10-én kelt Korrupció elleni Egyezményének kihirdetéséről preambuluma.